

Dansens og musikkens rødder 20

Danse- og musiktraditioner på de tidligere "Dansk Vestindiske Øer" II

af Anders Chr. N. Christensen

Dansen på de tidligere "Dansk Vestindiske Øer" i dette århundrede

I begyndelsen af dette århundrede var anden juledag og anden påskedag helligdage som alle på de Vestindiske øer så hen til. De to dage blev regnet for særlige dansedage. På Sankt Croix kom alle ind til byerne, hvor der var dans i gaderne til "scratch bands", der bevægede sig fra gade til gade, og ved "the christmas dance" var det også skik at give penge eller drikkevarer til musikken. Scratch bands består af instrumenter som fløjte, squash, congas, banjo, evt. harmonika, saxophon, triangel, guitar.

Stadig afholdes der kvadrilleaftner i Frederiksted, på de store dansedage som anden juledag, anden påskedag og helligtrekongersaften, samt enkelte andre gange i årets løb, men ikke nær så tit som tidligere, hvor der var kvadrilledans hver søndag i Frederiksted. I 1995 oplevede jeg sammen med Hans Henrik Sørensens, Svend Nielsen fra Dansk Folkemindesamling og det danske orkester

"The original Danish Polcalypso" en kvadrille helligtrekongersaften i "Sankt Gerald's Hall" i Frederiksted. Dansen startede kl. 22 om aftenen og varede til kl. fem om morgenen, og det var en stor oplevelse at se godt 200 gamle og unge danse kvadrille en hel nat.

Ved kvadrilledansen er der altid en Floormaster (caller). Tidligere var han ikke kun leder af dansen, men en person med stor indflydelse og respekt, og i tilfælde af problemer folk imellem klarede han også det. Enhver floormaster havde og har sin egen stil. Derfor er det sådan, at jo livligere the Floormaster er, desto livligere bliver dansen, og en god Floormaster påvirker også musikken, så bliver den bedre. På Sankt Croix huskes flere kendte Floormasters, bl.a.: Adam Petersen, Vincent Harris og Wilfred McBean som har videregivet deres kunst på bedste måde til Curris Williams og Bradley Christian.

Førhen begyndte kvadrilleaftnen altid med en vals, dette er ikke tilfældet idag. Den egentlige kvadrille starter med at

the Floormaster råber: "Company!" Alle finder sig nu en partner og stiller sig i to rækker parvis over for hinanden, som til "Francaise". Først må the Floormaster sikre sig, at alle står over for et par, ved at kommandere "Ladies Hands Across". Nu går alle damer over og giver modstående dame højre hånd. Det kontrollerer the Floormaster nøje, inden den egentlige kvadrilledans går igang. Efter at han er sikker på, at alle står over for et par, råber han "Drawaway". Nu danser damerne hjem på plads igen. Hvorefter der kan lyde kommandoer som "Balansay", der betyder, at herrerne vender front mod sin partner og danser balancez, en form for figurering, der improviseres, og "Tunea", der betyder mindst to ting; det kan betyde omdansning med egen partner på stedet eller man promenerer i en retning ved at gå enten med eller mod uret, endvidere "Ladies Change", "Ladies Alone", "Dress back and hold a line", o.s.v.

Sådan en kvadrille kan vare op imod en time, afbrudt af en tre-fire små pauser hvorefter "the scratch bands" fortsætter med nye melodier. Først da holdes pause og nu er det muligt at forlade dansegulvet. Når kvadrillen er igang, kan ingen gå ind i kvadrillen. For selvom rækkeopstillingen kan være afbrudt en stund, ved f.eks. en kæde, der til forveksling ligner en dansk kredsdans eller dobbeltkredsen som i den danske jødetur, så er det kun variation indtil der igen danses på rækker parvis over for hinanden.

Denne form for kvadrille, hvor parrene står parvis over for hinanden kaldes også for "Original kvadrille". I den finder man mange figurer, der ligner "Francaise". Kvadrillen afsluttes enkelte gange med "The Maharp", hvor både musik og dans er næsten identisk med Francaisens afslutningsdans "Klap finale". Her er det en skik, som det var efter en "Francaise", at alle herrerne skulle på visit hos alle damerne. I Frederiksted oplevede vi mere end 100 par danse

Et scratchband fotograferet på Sankt Croix ca. 1905.

Maharp, det vil sige, at musikken måtte spille samme stykke musik igennem godt 100 gange. Ud på aftenen er der en del af kvadrillerne, som en langdans, hvor the Floormaster fører alle parrene efter sig i en lang kæde og bevæger sig i flere figurer, som vi finder i de nordiske langdansen.

Tidligere blev der ved kvadrilleaftenerne på Sankt Croix også danset: "Polo Kvadrille", "The Lancers", "The Cavalry", "Seven Step" og "Polka Mazurka". Disse danse er nu kun bevaret af dansegruppen "The Heritage Dancers" og af enkelte ældre.

"The Polo Kvadrille" adskiller sig fra "The Original Kvadrille" ved, at den danses i firkant enten med fire eller otte par. "The Calvalry" er en rækkedans med herre- og damerække, som er en variant af Russisk Cavallerie, der var modedans i anden halvdel af 1800-tallet. Det karakteristiske ved denne dans er, at det er øverste herre og nederste dame, der giver højrehåndsfatning midt mellem rækken, hvorefter øverste dame med nederste herre gør det samme. Ved hver gennemdansning slutter øverste par på nederste pars plads, og dansen er slut, når alle par har danset fra fløjen. Hverken "Polo Kvadrille" eller "The Calvalry" er bundet til nogen bestemt musik. I begge danse er det the Floormaster, der fortæller de dansende, hvornår de skal gøre de enkelte figurer. "The Lancers" danses derimod uden kom-

mandoer fra the Floormaster, og i den er det vigtigt at have en god fløjtespiller eller en saxophonist, der kender musikken og som har fornemmelse for dansens fem ture. "The Lancers" er identisk med "Les Lanciers", og musikken der bruges på Sankt Croix er den oprindelige musik og ikke Mikels musik som i Danmark har fortrængt den gamle musik. Der er ingen tvivl om, at den store betydning "Les Lanciers" har haft for det danske borgerskab på De Vestindiske Øer, har været medvirkende til, at "Les Lanciers" er bevaret her til i dag. Der er meget, der tyder på, at den lanciersform, der danses i dag på Sankt Croix må være kommet til øerne ad anden vej end fra Danmark, bl.a. på grund af, at femte tur ikke har indlagt de fire lange toner, hvor danserne stiller sig op på række, som er så karakteristisk for den danske form, og som adskiller sig fra de øvrige danseformer i Europa og USA.

"Seven Step" og "Polka Mazurka" er gamle pardanse. "Seven Step" musikken er identisk med den danske "Syvtrit", som er kendt i Norden og Centraleuropa under en række lokale navne. Danseformerne er næsten identisk med de danske former. "Syvtrit" synes ikke at have været kendt i nordiske danselærebøger, men kendes udelukkende fra folkelig tradition. "Polka Mazurka" danses noget anderledes end de danske mazurkaformer. "Polka Mazurka" består af to mazurkatrin, et polkatrin, tre mazurkatrin o.s.v. og der skulle også have været danset en form med syv mazurkatrin efterfulgt af et polkatrin o.s.v. Mazurkaen har i sidste halvdel af forrige århundrede været en kendt dans i Europa og USA. Den specielle sammensætning af trin kendes ikke fra dansk tradition. Dele af mazurka melodierne har paralleller til kendte danske melodier, andendelen af en Mazurkamelodi er fra en meget kendt "Tyrolerval", og førstledet fra en anden mazurka er parallel til den kendteste melodi til "Varsoviane".

Generelt kan det siges, at kun dansene til "The Lanciers", "Seven Step" og "Maharp" er melodibundne, mens der til de andre bruges forskellige melodier. Musikken spillet af scratchorkestrene er kendt melodistof i en anden rytmisk form, og tilsvarende er dansernes bevægelser i dansemønstrene med brug af hele kroppen.

Afsluttende bemærkninger

Når vi som dansk folkemusik- og folkedanseinteresserede møder dansen og musikken fra de tidligere "Dansk Vestindiske Øer", er der umiddelbart mange træk, som synes at være kommet fra Danmark, idet der er mange paralleller til dansk dans og dansemusik. Selvom der er dette skal man være varsom med at drage den konklusion, at det altsammen er kommet fra Danmark. Mange af de omtalte danse var også modedanse i det øvrige Europa og USA, der er blevet hængende, så egentlig kan de være kommet alle mulige andre steder fra.

I de 250 år øerne var danske, havde de en meget sammensat befolkning, hvor det kun var øvrigheden samt en lille procentdel, der var danske, ellers bestod befolkningen af mange nationaliteter. Det er derfor umuligt at sige noget absolut om, hvor stor en betydning den danske embedsstands danse har haft for befolkningen på de tidligere "Dansk Vestindiske Øer", men det store sammenfald mellem de hjemlige danske borgerskabs danse er slående. Sankt Croix' nu gamle folkelige danse viser, at der med musik og dans er sket en handelsproces fra europæisk borgerlig stil til en folkelig caribisk stil.

Litteratur:

- Bidstrup, Ole, Bjerregaard, Jørgen O., Heje, Lars* (1991). Fra slavesang til Soca. Dansk Vestindisk Selskab København.
- Dahlerup, Hans Birch* (1909). Mit livs begivenheder 1815-1848. Udgivet af hans sønnesøn Joost Dahlerup.
- van Dockum, C.* (1893). Livserindringer. Udgivet af W.M. Carstensen. København.
- James, Joy* (1981). The Original Quadrille Saint Croix Cultural Dance. US Virgin Islands.
- Nørregaard, Georg* (1967). Vore gamle tropekolonier. Bind 1-4. København.
- Petersen, Bernhard* (1867). St. Thomas. Foredrag afholdt i Militairforeningen i Kjøbenhavn. Udgivet i: Dansk Forelæsning. Månedsskrift for alle Stænder. København.
- Schrader, Richard A.* (1993). Growing up in Frederiksted with quadrille. I Fungi. More Crucian Stories. St. Croix, US Virgin Islands.

Dansegruppen "The Heritage Dancers" indleder med Kvadrille. Sankt Croix 1995.